

## NAVOIY VILOYATIDA MEHMON UYLARINI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT QO'LLAB-QUVVATLOVI VA HUQUQIY ASOSLAR

Raximov Sardor Olimovich

Assistant, SamISI

**Annotatsiya:** Mazkur maqolada Navoiy viloyatida mehmon uylarini rivojlantirishda davlat qo'llab-quvvatlovi mexanizmlari va huquqiy asoslar ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Turizm infratuzilmasining muhim bo'g'ini hisoblangan mehmon uylarini rivojlantirish hududiy iqtisodiy o'sish, bandlik va xizmatlar eksportini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqot davomida amaldagi qonunchilik, davlat dasturlari, subsidiyalar, imtiyozli kreditlar va soliq preferensiyalari o'rganilib, Navoiy viloyati misolida ularning samaradorligi baholanadi.

**Kalit so'zlar:** mehmon uylari, davlat qo'llab-quvvatlovi, turizm siyosati, huquqiy asoslar, subsidiya, imtiyozli kredit, Navoiy viloyati.

So'nggi yillarda O'zbekistonda turizm iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Xususan, Uzbekistan da turizmni rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirildi. Hududiy turizm salohiyatini oshirishda mehmon uylarini tashkil etish va rivojlantirish muhim o'rin tutadi.

Navoiy Region o'zining tarixiy obidalarini, ziyorat turizmi maskanlari va cho'l ekoturizmi imkoniyatlari bilan ajralib turadi. Xususan, Nurota va Sarmishsoy darasi hududlarida turizm oqimi ortib bormoqda. Bu esa joylashtirish vositalarini, ayniqsa mehmon uylarini rivojlantirishni talab etadi.

Mehmon uylarining faoliyati bir qator normativ-huquqiy hujjatlar bilan tartibga solinadi. Jumladan:

1. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan qabul qilingan "Turizm to'g'risida"gi Qonun (2019 yil, yangi tahrir);
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy sayti orqali e'lon qilingan turizmni rivojlantirishga oid farmon va qarorlar;
3. Turizmni rivojlantirish bo'yicha 2019–2025 yillarga mo'ljallangan konsepsiya.

Mazkur hujjatlar mehmon uylarini oilaviy tadbirkorlik subyekti sifatida ro'yxatdan o'tkazish, litsenziyalash jarayonini soddalashtirish va soliq imtiyozlari berishni nazarda tutadi.

Navoiy viloyatida mehmon uylarini rivojlantirishda quyidagi qo'llab-quvvatlash shakllari amal qiladi: a) Subsidiyalar va grantlar. Davlat tomonidan yangi tashkil etilgan mehmon uylariga har bir xona uchun ma'lum miqdorda subsidiya ajratish amaliyoti joriy etilgan. Bu kichik biznes subyektlarini rag'batlantirishga xizmat qiladi. b) Imtiyozli kreditlar. Tijorat banklari orqali past foizli kreditlar ajratish mehmon uylarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash imkonini beradi. c) Soliq preferensiyalari. Yangi tashkil etilgan joylashtirish vositalariga ma'lum muddatga yer va mol-mulk soliqlari bo'yicha imtiyozlar beriladi. d) Infratuzilmani yaxshilash.

Hududlarda yo'l, elektr energiyasi, ichimlik suvi va internet infratuzilmasini rivojlantirish orqali mehmon uylarining samarali faoliyat yuritishi ta'minlanadi.

Navoiy viloyati ekoturizm va ziyorat turizmi yo'nalishlarida katta salohiyatga ega. Nurota tog'lari, qadimiy qadamjolar va cho'l safari yo'nalishlari xorijiy turistlarni jalb etmoqda. Mehmon uylarining rivojlanishi: mahalliy aholi bandligini oshiradi, oilaviy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlaydi, mahalliy hunarmandchilik va milliy taomlarni targ'ib qiladi, turizm xizmatlari eksportini ko'paytiradi.

Amaldagi qo'llab-quvvatlash tizimiga qaramay, quyidagi muammolar mavjud: axborot yetishmasligi (tadbirkorlar imtiyozlardan to'liq xabardor emas), kredit olish jarayonining murakkabligi, xizmat sifati standartlarining bir xil emasligi, marketing va raqamli targ'ibotning sustligi.

Navoiy viloyatida mehmon uylarini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Huquqiy asoslarning takomillashuvi, subsidiya va imtiyozli kredit mexanizmlarining joriy etilishi mehmon uylarini rivojlantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, tizimli monitoring, xizmat sifati nazorati va raqamli marketingni kuchaytirish orqali mazkur sohaning samaradorligini yanada oshirish mumkin.

#### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi. "Turizm to'g'risida"gi Qonun (2019). – Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy sayti. Turizmni rivojlantirishga oid farmon va qarorlar to'plami.
3. O'zbekiston Respublikasi Turizm qo'mitasi. Turizmni rivojlantirish konsepsiyasi 2019–2025. – Toshkent.
4. Ergashev, A. Turizm iqtisodiyoti. – Toshkent, 2020.
5. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. Turizm statistik to'plam. – Toshkent, 2023.